

Чекирова А.К.

АЗЫРКЫ УЧУРДАГЫ ДҮЙНӨДӨГҮ МИГРАЦИЯЛЫК ПРОЦЕССТЕР,
АЛАРДЫН ТҮРЛӨРҮ ЖАНА СЕБЕПТЕРИ (укуктук мүнөздөмө)

Чекирова А.К.

МИГРАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В СОВРЕМЕННОМ МИРЕ,
ИХ ВИДЫ И ПРИЧИНЫ (правовая характеристика)

A.K. Chekirova

MIGRATION PROCESSES IN THE MODERN WORLD,
THEIR TYPES AND CAUSES (legal characteristic)

УДК: 342.92

Макалада заманбап дүйнөдөгү миграциялык процесстин тенденциясына жана анын түрлөрүнө тарыхый жана укуктук көз караш менен талдоо жүргүзүлөт. Калктын өлкөгө кирүү жана чыгуу кыймылы эмгек рыногун сегментациялоого жана бөлүштүрүүгө салым кошот, инфраструктура объектилерин пайдалануу деңгээлине жана кылмыштуулук деңгээлине таасир этет. Коомдук турмуштун себептерине мындай ар тараптуу таасир калктын миграциялык кыймыл маселесин терең изилдөө зарылдыгын жаратат. Өлкөнүн экономикалык системасынын трансформацияланышы адамдардын жашоо шарттарын жана жашоо сапатын өзгөртүп социалдык чөйрөдөгү структуралык өзгөрүүлөргө алып келет. Мындай көрүнүш коомдогу социалдык-демографиялык өзгөрүүлөрдүн аймактык бөлүмүн изилдөө, региондук миграция саясатын объективдүү мыйзам ченемдүүлүктөрү, калктын миграциясындагы узак мөөнөттүү жана учурдагы тенденциялар, анын мүмкүн болгон кесепеттери көз карашынан негиздөө зарылдыгын аныктайт. Ошондой эле, дүйнөлүк масштабдагы жана республикабыздын масштабындагы миграциянын себептери ар тараптуу каралып, ошол эле учурда калктын демографиясынын айрым көйгөйлөрү аныкталды.

Негизги сөздөр: миграция процесси, ички миграция, тышкы миграция, мигрант, миграциянын кесепети, себептери.

В статье рассматривается тенденция миграционного процесса в современном мире и ее виды с точки зрения исторического и правового анализа. Приток людей в страну и из страны способствует сегментации и распределению рынка труда, влияет на уровень использования инфраструктуры и преступности. Столь многогранное влияние на причины общественной жизни заставляет глубоко изучить вопрос миграции населения. Трансформация экономической системы страны приводит к структурным изменениям в социальной сфере, изменению условий и качества жизни людей. Это явление определяет необходимость изучения регионального деления социально-демографических изменений в обществе, обоснования региональной миграционной политики с точки зрения объективных закономерностей, долгосрочных и текущих тенденций миграции населения и ее возможных последствий. Также, подробно рассматриваются причины миграции на мировом масштабе и в масштабе нашей республики, одновременно выявляя некоторые проблемы демографии населения.

Ключевые слова: миграционный процесс, внутренняя миграция, внешняя миграция, мигрант, причины, проблемы миграции.

The article presents the tendency of the migration process in the modern world and its views of historical and legal analysis. The

influx of people into and out of a country with labor market segmentation affects the level of infrastructure use and crime. Such a multifaceted influence on the causes of life forces us to study the issue of studying the population. The transformation of the country's economic system will lead to structural changes in the social sphere, changes in the conditions and quality of life of people. This phenomenon determines the need to study the regional division of socio-demographic changes in society, to substantiate regional migration policy from the point of view of objective patterns, long-term and current trends in population migration and its possible consequences. Also, the reasons for migration on a global scale and on the scale of our republic are examined in detail, while simultaneously identifying some problems of the demography of the population.

Key words: migration process, internal migration, external migration, migrant, causes, problems of the migration process.

Илгертен бери адамдар бир жерден экинчи жерге көчүп келишкен. Айрымдары жакшы жумуш издөө, билим алуу, экономикалык артыкчылыктарды издөө же үй-бүлөнү бириктирүү максатында көчүп кетишсе, башкалары чыр-чатактардан, терроризмден же адам укуктарын бузуудан качууга аргасыз болушат. Климаттын өзгөрүшүнүн, табигый кырсыктардын же башка экологиялык факторлордун кесепетинен улам адамдардын жашоо ордун которуунун саны өсүүдө.

Бүгүнкү күндө дүйнөдө адамдардын миграциялык кыймылынын болуп көрбөгөндөй масштабда өсүүсүн жана миллиондогон адамдар туулуп өскөн өлкөлөрүнөн башка өлкөлөрдө жашап жатышкандыгын байкайбыз.

Миграция кимдир бирөөнүн тандоосу, ал эми кээ бирлери үчүн өмүр менен өлүм маселеси. Бүгүнкү күндө дүйнө жүзү боюнча мажбурлап көчүрүлгөн 70 миллион адам бар, алардын 26 миллиону качкындар, 3,5 миллиону башпаанек издегендер жана 41 миллиондон ашуун адам жашаган өлкөнүн ичинде жер которгон.

Эл аралык эмгек миграциясы заманбап дүйнөлүк экономиканын жана саясаттын ажырагыс бөлүгү. Бүгүнкү күндө дээрлик бардык өлкөлөр миграциялык эмгек биржасына тартылган. БУУнун эсептөөлөрү боюнча, дүйнөдө эле 120дан 200 миллионго чейин эмгек мигранттары катталган. Орточо алганда, жалпы мигранттардын 48% аялдар түзөт [1]. Миграциялык

процесстер демографиялык кырдаалды тынымсыз өзгөртүп, калктын отурукташуу үлгүсүнүн калыптанышына олуттуу таасир этээри талашсыз.

Калктын өлкөгө кирүү жана чыгуу кыймылы эмгек рыногун сегментациялоого жана бөлүштүрүүгө салым кошот, инфраструктура объектилерин пайдалануу деңгээлине жана кылмыштуулук деңгээлине таасир этет. Коомдук турмуштун себептерине мындай ар тараптуу таасир калктын миграциялык кыймыл маселесин терең изилдөө зарылдыгын жаратат. Өлкөнүн экономикалык системасынын трансформацияланышы адамдардын жашоо шарттарын жана жашоо сапатын өзгөртүп социалдык чөйрөдөгү структуралык өзгөрүүлөргө алып келет.

Демографиялык процесстердин арасында калктын миграциясы өзгөчө орунду ээлейт. Бул коомдогу социалдык-экономикалык, саясий жана башка өзгөрүүлөргө дароо реакция кылган бир нече процесстердин бири. Ал калктын жашына жана жыныстык түзүлүшүнө, калктын улуттук курамына, демографиялык жүрүм-турумуна, калктын жашоо деңгээлине жана жашоо образына таасир этет. Миграциялык процесстерди, алардын натыйжаларын, коомдогу башка өзгөрүүлөргө өз ара таасирди баалоо, мейкиндик жана убакыттын өзгөчөлүктөрүн эске алуу менен гана мүмкүн болот.

Мындай көрүнүш коомдогу социалдык-демографиялык өзгөрүүлөрдүн аймактык бөлүмүн изилдөө, региондук миграция саясатын объективдүү мыйзам ченемдүүлүктөрү, калктын миграциясындагы узак мөөнөттүү жана учурдагы тенденциялар, анын мүмкүн болгон кесепеттери көз карашынан негиздөө зарылдыгын аныктайт.

Миграция өзүнүн табыгый мүнөзү татаал, формасы жана социалдык процесстергетийгизген таасири кө кырдуу. Калктын миграциясы жөнүндө түшүнүк коом өнүккөн сайын бара-бара өзгөрүп, ошол эле учурда объекти изилдөөгө болгон мамиленин схемасы да өзгөрдү. Убакыт өткөн сайын миграция жөнүндө маалыматтар топтолуу менен, изилденип жаткан объектинин туруктуу мүнөздөмөсү акырындык менен калпынып алынып бир системага түшө баштады.

Миграция процесстеринин терс кесепеттери эл аралык деңгээлде сезиле баштагандан кийин, миграцияга кызыгуу күчөп, адамзат көптөгөн өлкөлөрдүн миграцияга байланыштуу курч жана көйгөйлүү кырдаалдарды чечүү боюнча аракеттерин координациялоонун зарылдыгына туш болушту жана аны жөнгө салуу механизм жаратуунун маанилүүлүгүн түшүнүштү. Изилдөөчүлөр бул көрүнүштүн бардык маанилүү белгилерин чагылдырган жалпы кабыл алынган

аныктама жок экендигин белгилешет. Көптөгөн сөздүктөрдө жана окуу китептеринде миграция термининин латын тилинен келип чыккандыгы көрсөтүлгөн - migratio, migro - мен кыймылдайм, мен көчөм. Калкка карата миграция – бул эреже боюнча, жашаган жерин өзгөртүү менен байланышкан адамдардын кыймылы. Азыркы учурда, миграциянын кууш же тар мааниси катары төмөндөгүдөй аныктама берилип жүрөт: бир конуштан экинчи конушка көчүп келүү (калктуу конуштардын ичинде көчүп-конуу микромиграцияга кирет).

1989-жылы Эл аралык Миграция Уюмунун (ЭМУ) Кеңешинин 59-сессиясында "миграция" жана "мигрант" түшүнүктөрүнө аныктама берилген. Бул аныктамага ылайык: «Миграция мамлекеттердин өнүгүү процессинин бир бөлүгү: адамдар чыгып кетип жаткан өлкө үчүн да, барууну көздөп жатышкан мамлекеттер үчүн да, ошондой эле жер которуунун себептерине карабастан, эки категорияга тең кирген мамлекеттер үчүн да. Мигрант – бул бир мамлекеттен экинчи малекетке көчүп бара жаткан жана эл аралык уюмдар көрсөткөн эл аралык миграциялык кызматтарга муктаж адам» [2].

Ошондой эле, 1996-жылы КМШ Экономикалык соту "мигрант" терминин чечмелөө маселесин караган. Бул чечмелөөдө анын укуктук жана келишимдик жөнгө салуусунун жоктугу белгиленип, төмөнкүдөй аныктама сунушталган: мигрант – бул мейкиндик чектерине, көчүүнүн себептерине, узактыгына карабастан мейкиндик кыймылын жүзөгө ашыруучу адамдардын бардык категорияларын камтыган түшүнүк.

Мындын тышкаары илимий адабияттарда “эл аралык мигрант” деген термин да кездешет. Эл аралык мигрант - анын кыймылынын формасына, мотивдерине жана убактысына карабастан, бир мамлекеттин аймагынан экинчи мамлекеттин аймагына көчүп келген адам. Чек арадан өткөн моменттен баштап анын укуктук статусу кабыл алуучу өлкөнүн мыйзамдары менен жана эл аралык атайын уюмдар иштеп чыккан эл аралык укуктук документтер менен жөндөлөт. "Миграция" жана "эл аралык миграция" түшүнүктөрүнүн так бирдиктүү болушу мигранттардын так санын аныктоо, алардын кызыкчылыктарын коргоого мүмкүндүк берген укуктук статусун аныктоо ишин жеңилдетмек.

Эл аралык миграция уюму (ЭМУ) тарабынан аныкталгандай, мигрант - бул эл аралык чек арадан же мамлекеттин чегинен өтүп же көчүп келген жана (1) юридикалык макамына карабастан, кадимки жашаган

жеринен чыгып кеткен адам; (2) көчүүнүн ыктыярдуу же эрксиз мүнөзү; (3) жер которуунун себептери; же (4) болуу узактыгы.

"Миграция", "Миграциялык процесстер" терминдеринин көптөгөн формулировкалары бар. Мисалы, англиялык илимпоз Э.Г. Равенштейн 1880-жылы калктын миграция теориясын түзгөн. Ал дагы деле болсо заманбап миграция теориясынын негизи болуп саналат жана эң жөнөкөй "миграция" түшүнүгүн түзөт: "миграция туруктуу же убактылуу адамдын жашаган жерин өзгөртүү" [3].

Бирок, көптөгөн ар кандай аныктамалардын ичинен Л.Л.Рыбаковский тарабынан 1987-жылы формулировкаланган аныктама айырмаланып турат, ал толугу менен бир гана илимий эмес, окуу адабиятында дагы бекемделген. Анын аныктамасы боюнча миграция – бул адамдардын жашаган жерин өзгөртүү же ага такай кайтып келүү үчүн бир же бир нече административдик-аймактык бирдиктердин чектеринен туруктуу же узак мөөнөткө өтүү процесси [4].

Миграция (лат. *migro* – өтүп жатам, көчүп жатам) – ар кандай себептер менен жеке адамдардын бир мамлекеттен башка мамлекеттерге, ошондой эле мамлекеттин аймагынын чектеринде жашоо ордун туруктуу же убактылуу алмаштыруу максатында орун которуштуруулары [5]. Ал эми Кыргыз Республикасынын "Тышкы миграция жөнүндө" 2000-жылдын 17-июлундагы № 61 мыйзамында **"Миграция"** – ар кандай себептер менен Кыргыз Республикасынан башка өлкөлөргө жана башка өлкөлөрдөн Кыргыз Республикасына, ошондой эле Кыргыз Республикасынын аймагынын чегинде туруктуу же убактылуу жашоо максатында жеке жактардын көчүп жүрүшү" деген аныктама берилет.

"Калктын миграциясы" түшүнүгү "миграция процесси" түшүнүгүнөн айырмаланат

Миграция процесси бул жөн гана аймактык кыймыл эмес, анын мааниси кеңири түрдө болуп, кыймылдан тышкаркы аракеттерди камтыйт. Бул түшүнүк миграциялык процесстин өнүгүү баскычтарындагы өз ара байланыштагы үч көрүнүштү мүнөздөйт – отурукташуу жерлериндеги интеграция, көчүп-конуунун түзүлүшүн, анын калыптанышын.

Ошондой эле, "калктын миграциясы" жана "Мейкиндик мобилдүүлүгү" түшүнүктөрүн айырмалоо керек. Миграция - аныкталган же ишке ашкан факт (жер которуу), миграциялык мобилдүүлүк - бул кыймылдуулукка (жер которууга) жөндөмдүүлүк, б.а. калктын өз аймактык статусун өзгөртүүгө болгон потенциалдык даярдыгы.

Калктын миграциясын талдоодо ал бир катар мүнөздөмөлөрү боюнча классификацияланат:

1. Убакыт факторуна ылайык:

- Кайра кайтарылгыс миграция, бир конуштан экинчи конушка же башка өлкөгө туруктуу жашоо үчүн көчүү;

- Туруктуу, же узак мөөнөттүү миграция, жашаган жерин өзгөртүү миграция мыйзамдары менен аныкталган убакытка. Адатта, эмгек же билим алуу максатында болот

- Мезгилдүү миграция – мигранттардын убактылуу (сезондук) аймактык кыймылын билдирет. Миграциянын бул түрү белгилүү бир тармактын сезондук жумуштарынын көбөйүү мезгилинде жумушчу күчү менен камсыз кылуу зарылдыгына байланыштуу болот. Мезгилдүү же сезондук миграция айыл чарба, курулуш иштерин камтышы мүмкүн же жайында курорттук аймактарда ж.б.

- Маятниктик миграция – бир калктуу конуштан экинчи калктуу конушка окуу же жумуш иштөө максатында такай барып келип туруу.

-Эпизоддук миграция - бизнес иштери, эс алуу, туристтик жана башка максаттар менен башка өлкөгө же шаарга убактылуу кетүүнү билдирет. Миграциянын бул түрүнө майрамдык же эмгек өргүүсү учурунда саякат, дарылануу, спорт, диний ажылык сапары, ошондой эле ар кандай иш сапарлар кирет.

2. Себептерине жараша төмөндөгүдөй түрлөргө бөлүнөт:

- экономикалык миграция - көбүнчө экономикалык ой-максаттарга негизделген кайтып келүүчү миграция;

- саясий миграция- саясий куугунтуктоодон, расалык, диний кысымдан кутулуу, саясий шарттардан же мамлекеттик чек аралардын өзгөрүшүнө байланыштуу репатриация;

- аскердик миграция –эвакуация жана реэвакуация, депортация;

- эмгек миграциясы.

3. Мыйзамдуулугуна жараша:

- мыйзамсыз (легалдуу эмес) миграция. Миграциянын бул формасынын мыйзамсыздыгы кирүү режиминин бузулушуна, жасалма документтер же чек арадан мыйзамсыз кирүү, кирген өлкөдө болуу режимин бузууга байланыштуу. Эреже катары, мыйзамсыз мигранттардын максаты - жумушка мыйзамсыз орношуу.

- легалдуу миграция, атуулдар чек араны мыйзам чегинде кесип өтүшөт.

4. Жер которуу мигранттын өз чечими, каалоосу менен же ага каршы экендигине байланыштуу:

- аргасыз миграция – аргасыздан, күтүлбөгөн жерден мигранттардын өмүрүнө коркунуч туудурган табигый кырсыктар, согуштук аракеттер, улуттук же саясий себептерден улам куугунтуктоолордун натыйжасында болгон миграция, убактылуу же туруктуу болушу мүмкүн. Аларга качкындар же ар кандай себептер менен башпаанек издегендер кирет.

- ыктыярдуу миграция - адам эркин жана ыктыярдуу түрдө чечим кабыл алат, көбүнчө экономикалык, психологиялык, үй-бүлөлүк жана башка мотивдердин негизинде болот.

5. Миграциялык агымдын багытына жараша:

- Тышкы миграция (континенттер аралык жана мамлекеттер аралык) – жарандар туруктуу жашаган жерин өзгөртүүгө байланыштуу чек арадан өтүүсү, муну эл аралык миграция деп да атап жүрүшөт. Тышкы миграция агымдардын иммиграция, эмиграция жана ре-эмиграция деген түрлөрүн камтыйт. КРнын Тышкы миграция жөнүндө мыйзамынын негизинде:

Иммиграция - чет өлкөлүк жарандардын же жарандыгы жок адамдардын туруктуу жашоо үчүн Кыргыз Республикасына кириши аталса;

Эмиграция - Кыргыз Республикасынын жарандарынын туруктуу жашоо үчүн Кыргыз Республикасынын аймагынан башка мамлекеттин аймагына чыгып кетиши;

Реэмиграция – эмигранттардын кайра өз тарыхый мекендерине кайтып келиши аталат.

- Ички миграция (район ичинде же райондор аралык), б.а. жарандардын өлкө ичинде ар кандай максат менен туруктуу же убактылуу турган жерлеин которуу. Кыргыз Республикасынын 2002-жылдын 30-июлунда кабыл алынган №133 “Ички жер которуу жөнүндө” мыйзамында ички жер которуу - Кыргыз Республикасынын жарандарынын ар кандай себептерден улам жашаган жерин туруктуу же убактылуу өзгөртүү максатында Кыргыз Республикасынын чегинде жер оодаруулары аталат.

6. Аткаруу формалары боюнча:

- коомдук жактан уюшулган – мамлекеттик же коомдук органдардын катышуусу менен жана алардын экономикалык колдоосу менен жүзөгө ашырылат;

- уюшулбаган – материалдык же уюштуруучулук негизсиз мигранттардын өз күчтөрү менен жүзөгө ашырылат.

Калктын миграциясы коомдук өнүгүүгө өз таасирин тийгизиши мүмкүн. Миграция функцияларын коомдук көрүнүштүн касетин жана маңызын аныктоо үчүн колдонсо болот. Илимий эмгектерде миграциянын үч негизги функциясы көрсөтүлөт.

Миграциянын биринчи функциясы - калктын отурукташуусун бөлүштүрүү. Бул функция өлкөнүн айрым аймактарынын, же өлкөлөр ортосунда калктын жылышы менен мүнөздөлөт жана бул аймактардын ортосунда мамиле түзүүгө мүмкүндүк берет. Тактап айтканда миграция аймактын калкынын санын же көбөйтөт, же азайтат.

Миграциянын экинчи функциясы селективдик деп аталат. Бул ар кайсы аймактарда калктын сапатын курамынын өзгөрүшүнө алып келет. Мисалы, эмгекке жарамдуу курактагы атуулдар миграцияга активдүү катышышат.

Үчүнчүсү тездетүүчү функция деп аталат. Ал калктын миграциясы социалдык-психологиялык көндүмдөрдүн өзгөрүшү, билимин тереңдетүү менен инсандык өсүш, тажрыйба топтоо, муктаждыктардын өзгөрүүсү аркылуу коомдун өзгөрүүсүнө алып келерин айкындайт. Мунун баары калктын да өзгөрүүсүнө алып келет.

Ошентип, миграциянын маңызы ар кандай миграциялык кыймылдын негизинде калктын жылышуулары же көчүп-конуусу, алар өз кезегинде миграциянын функциялары аркылуу ачылат.

Миграциянын себептери көп. Алардын негизгиси экономикалык. Ошол эле учурда, миграциянын эки түрүн экономикалык себептер менен ажыратуу салтка айланган.

1. Жаңы жерлерди өздөштүрүүгө байланыштуу көчүрүү миграциясы. Аларга төмөнкүлөр кирет:

- улуу географиялык ачылыштар доорунан башталган жаңы колониялык ээликтерге адамдарды көчүрүү;

- XVI-XIX кылымдарда Африкадан кара кулдарды Америкага күч менен "каторуу";

- XIX кылымдагы Европа өлкөлөрүндө "миграциялык жарылуу", капитализмдин өнүгүшү учурунда адамдар бош жерлер болгон аймактарга көчүп келишкен. Мындай мигранттардын эң көп санын Улуу Британия, Германия, Италия, Франция, Испания берген. Алар АКШ, Канада, Бразилия, Аргентина, Австралия, Түштүк Африкада отурукташкан.

2. Эмгек келишимдерин түзүүгө байланыштуу эмгек миграциясы Учурда 25 миллиондон ашуун эмгек мигранттары өнүккөн өлкөлөрдө иштеп жатышат. Экономикалык себептерге негизделген "мээ агып кетүү" сыяктуу көрүнүш өзгөчө орунду ээлейт. Экинчи Дүйнөлүк Согуш, физика, ракета техникасы жаатындагы адистер Германиядан АКШга экспорттолуп жатканда, өнүгүп келе жаткан өлкөлөрдөн АКШга, Францияга, Канадага илимпоздордун ири агымы XX кылымдын 60-70-жылдарына туура келген. Акыркы

ИЗВЕСТИЯ ВУЗОВ КЫРГЫЗСТАНА, № 2, 2021

жылдары "мээ агымы" Индияга, Филиппиндерге, мурнку СССРдин республикаларына өзгөчө таасирин тийгизди.

Миграциянын башка, дагы бир себептери – саясий себептер. Мындай миграция мисалдары:

- фашисттик Германиядан жана Италиядан, Франко Испаниядан жарым миллион жарандын эмиграциясы;
- Октябрь революциясынан кийин Россиядан эмиграция;
- генерал Пиночет бийликке келгенден кийин Чилиден эмиграция;
- колониалдык көз карандылыктан кутулган Азия жана Африка өлкөлөрүнөн ак калктын агылып чыгышы;
- Экинчи Дүйнөлүк Согуш мезгилинде оккупацияланган өлкөлөрдөн 10 миллион кишини Германияга ар-гасыз депортациялоо.

Буга кошумча, калктын миграциясы улуттук, диний, экологиялык жана башка себептерден улам келип чыгышы да мүмкүн.

Миграциянын мазмуунуна ар кандай көз караштарды анализдөө менен анын маанилүү касиеттери жана ажырым белгилери аныкталат.

Жыйынтыктап айтканда, миграция деген – калктын өлкө ичинде же мамлекеттер арасында кыймылынын таасиринде мамлекеттин ар кандай калк катмарынын социалдык тутуму, саны жана статусунун өзгөрүүсү.

Адабияттар:

1. Альтернативный доклад о выполнении Кыргызской Республикой Международного Пакта о гражданских и политических правах (в аспекте защиты прав ребенка). - Б., 2018.
2. Доклад о миграции в мире 2020 год, Международная организация по миграции (МОМ) Центр интеграционных исследований Евразийского банка развития.
3. Ravenstein E.G. The Laws of Migration // Journal of the Statistical Society of London, Vol. 48, №2. (June, 1885), pp. 167-235.
4. Рыбаковский Л.Л. Миграция населения. / Учебное пособие для вузов. - Москва: Изд-во Юрайт, 2019. - 480 с.
5. Юридика аталгылары менен түшүнүктөрүнүн орусча-кыргызча түшүндүрмө сөздүгү. Илимий-маалымдама басылыш /АРД/Чекки долбоору, авторлор жамааты. - Б., 2005.
6. Эрмекова Г.М. «Современные мировые миграционные процессы и её особенности». / Наука, новые технологии и инновации Кыргызстана. 2021. №. 3. С. 112-116.